

(door anderen één kerk der reformatie genoemd) in Indië, die vroeger heel ver leek, scheen nu voor verwezenlijking rijp. Daarom ging men in de kampen er toe over om rapporten op te stellen. Dr H. Bergema stelde een rapport samen over de opleiding, ds J. Verkuyl over coördinatie van de christelijke pers, mr A. de Niet, zendingsconsul, over oecumenische samenwerking en eenheid. In het Pare-Pare-kamp te Celebes ontwierp men richtlijnen voor het kerkelijk gesprek. Al deze rapporten zijn beslissend geweest voor den gang van zaken na den oorlog.

Een factor van betekenis was voorts nog de houding van de (leiders der) inheemsche christenen. Door den oorlog gedwongen, namen ze zelf het zendingswerk ter hand. Echter kregen zij onmiddellijk te maken met de Japansche politiek, die er steeds op uit was het nationalisme aan te wakkeren en ook de kerk in dienst van de staatsmoloeh te stellen. De orders uit Tokio waren voor het eigen land en de bezette gebieden dezelfde: alle kerken moesten worden gelijkgeschakeld; om controle te vergemakkelijken moesten ze zich maar vereenigen en zoo mogelijk moet in de kerken de staats-eeredienst worden ingevoerd. Zoo ontstond in Japan een vereenigde kerk, 'n feit dat velen in de zendingswereld toejuichten omdat ze daarin zagen verwezenlijkt hun lang gekoesterde droomen!*) Bovendien werd deze kerk-unie gedwongen om sinds 1941 mee te doen aan keizerverering. In elk kerkgebouw moest een shinto-schrijn geplaatst! Evenzoo geschiedde het in Manicharia sinds 1 April 1943. En in Korea. Amerikaansche zendingskerken juichten dit toe: de kerk werd nu officieel erkend, de keizer-aanbidding werd niet principieel, maar enkel praktisch, om strategische redenen geaccepteerd en het was toch mooi, dat in de eene kerk de presbyterianen zoo'n invloed hadden! Deze nipponeesering had ook in Indië plaats en de eeuwigheid zal openbaren van hoeveel invloed deze — met de door de Westersche zendelingen gezaaide oecumenische gedachte — geweest is op het huidige eenheidsstreven van de (leiders der) indische christenen. De zendingsconsul mr S. C. Graaf van Randwyck schrijft hierover: „Wat pogingen van zendingzijde niet vermochten, bereikte de harde hand der Japanners en wat te vergeefs werd nagestreefd met geestelijke argumenten, werd aan de jonge kerken geschonken als bijproduct van een nationale bewustwording“. Uit deze woorden blijkt reeds, hoe, zooals amerikaansche zendingskerken de kerk-eenheid in Japan en Korea goedkeurden, thans de hollandsche de door japanschen invloed ontstane eenheidsbeweging van harte toejuichten. „Het kan niet duidelijk genoeg gezegd worden, dat die zending en die inheemsche kerk, die niet met alle kracht poogt de lessen van deze jaren van verschrikking ook in betere tijden toe te passen de teekenen der tijden niet verstaat“.*)

Concludeerend kunnen we zeggen, dat mede door het feit dat de leer der kerk in Indië of verwaarloosd, of verkeerd gebracht werd, de oorlog en bij inlandse leiders¹⁰⁾ en bij zendelingen een verkeerde kerkleer wortel deed schieten. De oecumenische samenwerking op Java en in oostelijk Indië is hiervan de vrucht.

Sneek.

C. v. d. WAAL.

*) „Hoewel de meeste Christenen in Japan zich zeer wel bewust waren van het uiterst bedenkelijke karakter van een door den staat opgelegde eenheid, leefde het verlangen naar eenheid onder hen toch te sterk dan dat de Kyodan na het verdwijnen van de militaire dictatuur kon ineenstorten“. Mr S. C. Graaf van Randwyck, Medewerkers in Gehoorzaamheid, blz. 12, 13.

*) a.w. blz. 10. Overigens zij opgemerkt, dat de door velen op den klank af gebruite term „Teekenen der tijden“, ontleend is aan Matth. 16:1-4; vgl. Lukas 12:54-56, waar de term „deze tijd“ gebruikt wordt. Helde termen slaan op de Woord- en Daad-openbaring van Jezus Christus! Die is norm! Niet het somber rood van een of andere revolutie!

10) Het is zeer te betwijfelen of de meeningen, die als „de wil van de gansche indonesische christenheid“ naar voren gebracht worden, inderdaad ook als zoodanig moeten aangemerkt worden. Het heeft er veel van, dat we in de beweringen der republikeinsche leiders een parallel vinden!

VITRINGA

UIT DE HISTORIE

over nut, noodzakelijkheid, gezag van Synoden VII

10. Vitringa heeft het geval gesteld, dat men alle geloofsgeschieden onbeslist en op hun beloop zou laten. Men zegt soms, dat dit 't beste middel zou zijn om scheuringen te voorkomen. Maar is dit juist? Vitringa beantwoordt deze vraag ontkennend.

In de eerste plaats toch is de schuld eener scheuring (hatelijk woord en een te haten zaak) in waarheid eerder te wijten aan het uiteenloopen der meeningen inzake den godsdienst dan aan Synoden, die op wettige wijze zijn gehouden. Er zijn immers altijd weer menschen, die van oordeel zijn, dat ze juist en wijzer denken dan anderen, en die discipelen achter zich aftrekken. Ze overtuigen niet ieder: een deel volgt hen, een deel niet. Vleeschelijke menschen, die zich in deze geschillen mengen, drijven de zaken tot

het uiterste. De gemoederen vatten vuur, er komt naijver, toorn, haat, waarop volgen verwijderingen, afzonderingen, scheuringen.

Om zijn bewering te staven, wijst Vitringa op den tijd van de Dordtsche Synode. Voordat deze kerkvergadering werd gehouden, vond men reeds overal in de kerk afzonderingen en verwijderingen en partijen, die het oneens waren. Toen men tevergeefs in conferenties en vriendelijke samensprekingen een remedie tegen deze kwaal gezocht had, en het voor de republiek van belang was, de geschillen aan een eind te brengen en bij te leggen, kon er naar rede en wijsheid geen andere raad verwacht worden, dan een Synode te beschrijven, om de geschillen te onderzoeken en te beslissen en de ergernissen uit den weg te ruimen, die de goeden hadden bezwaard, voor den godsdienst een schande waren en de rust der kerk vele jaren hadden beroerd.

Neemt nu eens aan, zegt Vitringa, dat men geen Synode had samengeroepen; dat men de zaak had overgelaten aan den tijd, als aan het medicijn voor vele kwalen. Denkt men, dat in dat geval voor het heil der kerk beter gezorgd zou zijn? Men zou, na langen tijd gewacht te hebben, zich bedrogen bevonden hebben; een teleurgestelde verwachting zou geleerd hebben, dat waar de gevoelens over de geloofsleer uiteenloopen, de eenheid van opvatting eer te hopen dan te verkrijgen is. Daar immers de zaken, die de oorzaak van scheuring zijn, tevens de haarden zijn, die de scheuring blijven voeden, en hoe gemakkelijker de wonden opengaan, des te moeilijker worden ze geheeld.

Men dient derhalve te verstaan, dat de Synoden, indien men haar waarachtig nut en haar oogmerk beschouwt, geen scheuringen veroorzaken, maar dat men ze aanwendt om die op te heffen. En dat, schoon ze dit doel ook niet bereiken, zij toch niet nagelaten kunnen worden, wijl de rede en het voorbeeld van alle gemeenschap (societas) deze als het laatste redmiddel tot beslechting van geschillen aanwijzen en aanbevelen.

P. D.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Er is in de rede, die onze jonge Koningin uitsprak ter gelegenheid van de eedsaflegging op de grondwet des lands, een zin, die mij zeer heeft getroffen. Zij wees op de zwaarte van de kroon. En een kroon is zwaar, zwaar in zich zelf, zwaar van verantwoordelijkheid voor den Koning der koningen. In de dagen, dat de koningen zich met absolute macht bekleed achten, al beleden zij vorsten te zijn bij de gratie Gods, was het Calvin, die hun wees op de groote verantwoordelijkheid van hun ambt en op het geweldige feit, dat zij eens verantwoording zouden moeten afleggen in den grooten dag des Heeren voor wat zij in dit hooie ambt hadden gedaan. De Oranjevorsten verstonden zulks.

En onze Juliana merkte op, dat niemand dit ambt behoefde te begeeren. Zij zeide ook er gebukt onder gaan, als zij niet beseftte ook, wel een schoone roeping zij daarin ontving. Dat was de taal der Oranje's.

Zeer noodig in onze dagen, nu alle menschen belust zijn op macht, overheidsmacht, in het kleine zoowel als in het groote, en als zij dan naar omhoog worden geworpen — want dit is het oordeel dat over Europa kwam — meenen, met die macht te kunnen doen wat zij willen.

Hoe dankbaar moeten wij dan zijn, dat hier een Koningin sprak, die niet haar grootheid maar haar roeping ziet. Zwaar is de koninklijke kroon ook om de praal, die daarbij behoort, maar die toch niet mag gemist. En weer mogen wij blij zijn, dat onze Koningin dit heeft verstaan. Het koninklijk kleed behoort bij het koninklijk ambt.

Men prijst in revolutionaire dagen de „democratische koningen“, die meenen, dat zij dichter bij het volk komen, als zij den koninklijken mantel van zich werpen.

Maar zelfs al zouden de vorsten niet willen luisteren naar de Schrift, die het koninklijke ambt ons in zijn hooge schoonheid doet zien, maar tegelijk de dragers van het ambt er altijd weer aan herinnert, dat zij menschen zijn, de geschiedenis zou het hun wel kunnen leeren, wat die revolutionaire democratie voor een koning en een koningin beteekent.

De girondijnen hebben den Franschen Koning Lodewijk XVI met groot lawaai in hun vergaderingen gehuldigd, maar even later wachtte hun zelf en den koning de guillotine.

En de „burgerkoning“, die na de revolutie van 1830 deze democratie in z.g.n. „burgerlijke“ houding onder het volk wilde dienen, zag zich met grooter gemakkelijkerheid wegragen dan hij gekomen was. Door de „burgerij“.

Een „gouden koets“ hoort bij de koninklijke heerlijkheid, en onze jonge vorstin heeft de groote vermoetenissen aan al die vorstelijke praal verbonden met gratie gedragen, ter wille van haar ambt en de hoogeheid van haar ambt. Dat is alles goed en wij verstaan, dat zij vermoed was, toen zij de troonrede las, die veel te lang was, en dat zij nu behoefte heeft aan een rust, waarin zij verzoekt niet gestoord te worden.

De koninklijke kroon weegt zwaar. Niet het minst omdat een Koning of Koningin zoo alleen staan.

omringd menigmaal door hovelingen en menigmaal ook door staatslieden, die hun de waarheid niet durven te zeggen.

De koninklijke despoten van heel vroeger hebben dit beseft en hadden daarom hun hofnar. De wijzen zwegen, ook al moesten zij spreken. Dan moest een gek maar aan het woord.

Het is zoo moeilijk, om het diepe respect en de eerbied voor het koninklijk gezag vergezeld te doen gaan met het eerlijke woord dat een vermaning durft te zijn, als de koning zijn roeping vergeet en Gode ongehoorzaam is.

De vleierende hovelingentong overwoog meermalen aan het koninklijke hof.

Maar als niemand dan met volle vrijmoedigheid tot den koning durft te spreken, dan is er nog één man, die het wel moet kunnen en dat is de man der kerk van Christus. Dat zijn de dienaren des Woords, die het Woord moeten verkondigen van den Koning der koningen.

Is de kerk daarin altijd getrouw geweest? Ook de ware kerk, die naar onze vaders beleden, lichtelijk kon worden onderkend, wat door een Prins Willem en Prins Maurits door Gods rijke ontferming zoo goed werd begrepen?

In zijn kostelijk werk: „De kerk en de keizer“, vertelt dr Berkhof hoe in de dagen der Romeinsche keizers de „hoogstaande“ mannen der kerk meermalen hun taak verloochenden, en zij hadden toen te doen met despoten, die hen zwaar konden straffen voor hun vrijmoedigheid, maar ook hoe er zijn geweest, die den moed hadden dien machtigen keizers de waarheid des Woords te zeggen. Zoo was het althans in het Westen van het groote Romeinsche rijk. In het Oostelijk deel had de kerk dien moed niet. Integendeel — ook de dienaren der kerk werden laf-vleierende hovelingen.

Wij spreken daarom van byzantinisme, als op die leugenachtige vleierij wordt gedoeld.

Zoo is het gebleven, dus constateert dr Berkhof en hij zegt: de kerk in het Oosten onderwerpt zich altijd aan dien keizer. „Nooit heeft het Oosten den keizer iets te zeggen, en in Rusland heeft zich dat sinds 1917 zwaar gewroken.“ Dat arme huis Romanof.

En als wij vragen waarom het huis Hohenzollern gevallen is, moet dan niet aan diezelfde vreeselijke tekortkoming worden gedacht?

Ik deelde onlangs iets mee uit Von Bulows gedenkschriften, hoe hij vertelt, dat, toen hij eens wachtte in de wachtkamer om tot den keizer toegelaten te worden, want de hofprediker Harnack was bij den keizer, een hofadjutant de kamer kwam binnenstormen en tot een bediende zei: breng mij een krachtigen borrel; en tot den rijkskanselier zei hij: zoo misselijk ben ik van die vleitaal van den hofpaap. Von Bulow vertelt meteen, dat diezelfde hofpaap voor een halve eeuw ook als een „kerkvader“ verreed, hoezeer hij tegen de Schrift inging, net als nu Barth en Brunner, omtrent wien wij nu slikken moesten zoetelijke artikelen van een professor der Vrije Universiteit in „Trouw“, waarin in plaats dat zij als valsche profeten flink worden tegengesproken, hun spitsvondige oneenigheden in hun valsche profetie als interessante dingen worden uitgemeten — later den revolutionair Ebert, die toen de macht had in Duitschland, met zijn vleitaal op gelijke manier bezig hield.

Hoe is Keizer Wilhelm, eens zulk een vorst van rijke glorie, gevallen. Mee, doordat de kerk ontrouw was.

En nu moet ik iets zeggen van een werkje van een anderen professor der Vrije, zich noemende Calvinistische, universiteit, prof. Waterink, waarin deze heel populair vertelt van het Koninklijk gezin.

Hij zegt, dat onze Koningin van eenig Byzantinisme niets moet hebben en wij gelooven dat gaarne. Des te schuldiger is hij zelf, nu hij den moed mist haar de waarheid voor te houden, waar zij zich vergist. Zijn boek zal wel worden gelezen. Een volk wil graag iets hooren over het intieme leven van een vorstengezin. En dan vernemen, hoe die hooge persoonlijkheden als heel gewone menschen leven in hun paleis. Daar is ook veel in onze Koningin en haar huis, dat ons met sympathie kan vervullen.

Nieuw is het natuurlijk niet. Van bijna alle vorsten vernemen wij wel, dat zij af en toe behoefte hadden eens heel gewoon te zijn.

Van Tsaar Alexander III — en hoe groot was de keizerlijke praal aan het Russische hof — vertelt de Fransche ambassadeur Paléologue, in zijn groote voor alle vorsten zeer leerzame dagboek: „La Russie des Tsars“, hoe het keizerlijke gezin graag woonde in een kelderkamer van het geweldige winterpaleis, met den grootst mogelijken eenvoud gemeubeld.

Ook het dragen van vorstelijke praal en vorstelijke etiquette valt een mensch zwaar.

Maar goed — ik wil van het verhaal van prof. Waterink geen kwaad zeggen, doch het valt te verstaan, dat iemand na de lezing, ook al zal hij niet roepen om een stevigen borrel, als die hofadjutant, toch wel behoefte heeft aan een hartigen beet.

De professor is een hoveling geworden, zelfs der Koningin soms te erg, want, als hij vertelt, hoe zoet die koninklijke kindertjes wel zijn, zet zij bij de haar gezonden copie toch wel een klein vraagteken, wat dan later weer tot een geweldige bijzonderheid wordt verheven. Maar — daarvan verder niet.

De vraag is: durfde deze calvinist der koningin de waarheid te zeggen? Met schrik las ik, hoe hij vertelt, dat de prinselijke ouders besloten hun kinderen bij

Kees Boel dat deze groote bek hun overtu hart zeer dat Boeke zijn zorge leeren, vo naar de li aantrekkin

Meer di weet, wie hij het hof Daar wor Boeke: „w opvoeding de tijdelij wordt ges spraak is Woord. Hi Schepper kosmos o mensch. D mensch, d wet in zle vermijding „God“, ma drukken, persoon-eij De Prin hoveling-p paleis zon vertellen. haar over zelf te del

P

De afge in Nederl Generale Kerk aan

Aan deze in hetzelfde ber, waarin geweest va

De Knoo Jeremia 3 ontdekt d gevolgen v haar wede zien van I bij het ken bedriegelij

Na deze deze Synoc staande we de Aposto gemeente

Hierna k kennismaki vrouwen en

De openi te 10 uur, door ds E. vers 1 en 2 voorlas.

Na verwa ds van de dr S. Greijc omstandigh en legde gelezen Sch op, hoe de vergadering komen zal

„opdat zij en Ik in U bondstaal c den Vader den tijd en

gegarandeet lische pred verkiezing den Born, den breede den Zoon

ring der F Hierna v geopend.

Vervolge nazien van het modera ds D. van van den Bo van Kamp Wormer.

Nadat h de praeses van de per om 12.15 u

De midd met het zi